

УНИВЕРЗИТЕТ ПРИВРЕДНА АКАДЕМИЈА У НОВОМ САДУ

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ ЗА ПРИВРЕДУ И ПРАВОСУЂЕ

УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина-

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. <u>Датум и орган који је именовео комисију:</u></p> <p>Одлуком Наставно–научног већа Правног факултета за привреду и правосуђе број 6/2015 од 01.09.2015. године, одређена је Комисија за оцену докторске дисертације за јавну одбрану Мира Катића под називом „Заштита жртава злочина против човечности“. Докторска дисертације је пријављена.</p> <p>2. <u>Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</u></p> <p>Проф. др Александар Бошковић – председник Комисије Криминалистичко-полицијска академија Земун, Београд</p> <p>Др Зоран Стевановић, научни сарадник – члан Комисије Институт за криминолошка и социолошка истраживања Београд</p> <p>Проф. др Зоран Павловић – ментор и члан Комисије Правни факултет за привреду и правосуђе у Новом Саду Шеф Кривичноправне катедре</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Миро (Мирко) Катић</p> <p>2. Датум рођења, општина, Република: 19.05.1971.године, Приједор, СР БиХ, СФРЈ</p> <p>3. Датум одбране , место и назив магистарске тезе: 10.07.2012. Нови Сад</p> <p>„Социолошко-правни аспекти сарадње МУП-а Републике Српске и Сектора приватне безбедности“</p> <p>4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Опште-правни смер</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
„ЗАШТИТА ЖРТАВА ЗЛОЧИНА ПРОТИВ ЧОВЕЧНОСТИ“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл.

I УВОД**II ЗАШТИТА УЧЕСНИКА РАТНИХ СУКОБА И ЦИВИЛНОГ СТАНОВНИШТВА КРОЗ ИСТОРИЈУ**

1. ПЕРИОД ДО ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА
2. ПЕРИОД ЗА ВРЕМЕ И НАКОН ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА
3. ПЕРИОД ЗА ВРЕМЕ И НАКОН ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

III ГЕНОЦИД, ЗЛОЧИНИ ПРОТИВ ЧОВЕЧНОСТИ И РАТНИ ЗЛОЧИНИ – ДОМАЋИ И МЕЂУНАРОДНИ КОНТЕКСТ

1. ГЕНОЦИД
2. ЗЛОЧИН ПРОТИВ ЧОВЕЧНОСТИ
3. РАТНИ ЗЛОЧИНИ

IV ПОЈМОВНО ОДРЕЂЕЊЕ ЖРТВЕ И ОДНОС МЕЂУНАРОДНОГ ПРАВА ПРЕМА ЖРТВАМА

1. ДЕФИНИСАЊЕ ПОЈМА ЖРТВА
2. ПОЈАМ ЖРТВЕ У ДОМАЋЕМ И УПОРЕДНОМ ПРАВУ – ПРАВНО ОДРЕЂЕЊЕ ПОЈМА ЖРТВЕ
3. ПОЈАМ ЖРТВЕ У МЕЂУНАРОДНОМ ПРАВУ

V ПОСЛЕДИЦЕ ГЕНОЦИДА, ЗЛОЧИНА ПРОТИВ ЧОВЕЧНОСТИ И РАТНОГ ЗЛОЧИНА

1. МАТЕРИЈАЛНА ШТЕТА
2. ФИЗИЧКЕ ПОВРЕДЕ
3. ПСИХОЛОШКЕ РЕАКЦИЈЕ
4. СОЦИЈАЛНЕ И ПРАКТИЧНЕ ПОСЛЕДИЦЕ

VI ПРАВА ЖРТАВА И СВЕДОКА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ - ДОМАЋИ И МЕЂУНАРОДНИ КОНТЕКСТ

1. ШТА ЈЕ ПОДРШКА СВЕДОЦИМА И КАКО ЈЕ НАСТАЛА
2. МЕЂУНАРОДНИ СТАНДАРДИ ЗАШТИТЕ ЖРТАВА И СВЕДОКА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ
3. ИСКУСТВА НА ПЛАНУ ПОДРШКЕ И ЗАШТИТЕ ЖРТАВА И СВЕДОКА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

VII ИЗВЕШТАЈИ, ПРЕПОРУКЕ И ПРОЦЕНА СТАЊА ЗАШТИТЕ ЖРТАВА И СВЕДОКА У ДОМАЋЕМ КРИВИЧНО ПРАВНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ

1. ИЗВЕШТАЈИ И ПРЕПОРУКЕ ДОМАЋИХ И МЕЂУНАРОДНИХ АКТЕРА У ВЕЗИ С ПИТАЊИМА ПОДРШКЕ И ЗАШТИТЕ ЖРТАВА И СВЕДОКА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
2. ПРОЦЕНА СТАЊА У ОКРУЖНИМ/КАНТОНАЛНИМ ТУЖИЛАШТВИМА И СУДОВИМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ У ПОГЛЕДУ ЗАШТИТЕ ЖРТАВА И СВЕДОКА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

VIII ОДНОС МЕЂУНАРОДНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА, ВЛАДИНИХ И НЕВЛАДИНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА И ЖРТАВА

1. ПОЈАМИ ЗНАЧАЈ НЕВЛАДИНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА
2. УЛОГА И ЗНАЧАЈ НЕВЛАДИНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА
3. МЕЂУНАРОДНЕ НЕВЛАДИНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

4. НЕВЛАДИНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПОМОЋ ЖРТВАМА У СРБИЈИ
5. НЕВЛАДИНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И ПОМОЋ ЖРТВАМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

IX НЕДОСТАЦИ У ПОСТУПКУ ЗАШТИТЕ ЖРТАВА И СВЕДОКА

1. РАСПОЛОЖИВЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖРТАВА И СВЕДОКА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ
2. НЕСПРОВОЂЕЊЕ ДЕТАЉНЕ ИСТРАГЕ О НАВОДНИМ ПРЕТЊАМА
3. НЕПРИМЕЊИВАЊЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ ИЛИ ЊИХОВА НЕОДГОВАРАЈУЋА ПРИМЕНА
4. НЕПОСТОЈАЊЕ ПОДРШКЕ СВЕДОЦИМА У ТОКУ ГЛАВНОГ ПРЕТРЕСА
5. КРШЕЊЕ ПРАВА ЖРТАВА И СВЕДОКА ЗБОГ ВИШЕСТРУКОГ ДАВАЊА ИСКАЗА
6. ПРОПУШТАЊЕ ДА СЕ ПРУЖИ АДЕКВАТНА НАДОКНАДА И ИНТЕГРАЛНА РЕПАРАЦИЈА ЖРТВАМА НАСИЉА ТОКОМ РАТА

X ЗАКЉУЧАК

ЛИТЕРАТУРА

Број страница **348**
 Број поглавља **10**
 Број графикона **20**

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Сам рад је конципиран у девет поглавља, те у десетом поглављу изнесен резиме резултата анализе, односно дат закључак са резултатима истраживања. Прво поглавље се односи на уводно разматрање где кандидат дефинише проблем, предмет и циљеве истраживања, те поставља основну хипотезу која гласи: „Постојећа заштита жртава злочина против човечности није адекватна јер није систематска и свеобухватна“. У првом реду спроведена је квантитативна и квалитативна истраживачка метода. Основне методе које су коришћене спадају у домен општих методолошких поступака. Аналитичком и синтетичком методом разматране су опште и специфичне карактеристике појава и уочаване разлике у националним и међународним оквирима.

Полазећи од појединачних појава, појмова и појмовних анализа, изнетих у релевантној, водећој литератури и пракси, индукцијом кандидат иде ка широј теоријској основи, док се дедукцијом од општих, широк анализа комплетне проблематике која се односи на заштиту жртава злочина против човечности, пажња усмерава на појединачне анализе и појединачна својства сваке предвиђене целине.

Компаративни метод је у изради рада био од изузетног значаја. Овим методом поређена су искуства водећих земаља англосаксонског и европског континенталног правног система и Републике БиХ у сфери разумевања проблематике која се односи на заштиту жртава злочина против човечности, усвајања актуелних међународних стандарда и ефикасности у пружању помоћи и заштити жртава.

Приликом израде тезе, за анализу друштвене стварности, кориштен је и емпиријски метод, који је од посебне важности за даљи развој теоријских мишљења о овом проблему. Применом емпиријског метода, односно метода испитивања, испитано је 300 чланова стручне јавности (тужиоци, тужилачки истражитељи, судије, експертне групе Министарстава које се баве овом проблематиком, оперативни радници Одељења за ратне злочине Суда и Тужилаштва БиХ, СИПА-е, ентитетских МУП-а и сл., припадници НВО), грађана и непосредних и посредних жртава. Општи научни метод, односно статистички метод, кориштен је ради утврђивања одређеног нивоа заштите жртава како у БиХ, тако и окружењу.

Уводни део докторске дисертације кандидат окончава представљањем њене структуре. Тај део читаоца на најобухватнији, најопштији, а опет конкретан начин „уводи“ у проблематику којом се теза бави. Наиме, прегледом првог дела рада, стиче се слика о појму, предмету, циљу, основним претпоставкама, методологији која ће бити коришћена, друштвеној и научној оправданости обраде питања заштите жртава злочина против човечности, као и о структури будућег излагања.

У првом делу докторске дисертације кандидат се бави теоријско-историјским аспектом питања заштите жртава ратних злочина. Прецизније, у другом поглављу говори се о историјском аспекту заштите учесника ратних сукоба и цивилног становништва, где се посебно говори о периоду старог века, па надаље преко средњег и новог и о периоду прошлог века, са посебним освртом на период у времену трајања два светска рата.

У трећем поглављу аутор говори о историјском, а нарочито о кривичноправном аспекту кривичних дела геноцид, злочин против човечности и ратни злочин, узимајући у обзир статуте међународних кривичних судова, међународне конвенције, националне прописе итд.

У четвртој глави, а с обзиром на тему рада, кандидат је исправно, пре приступа разради теме приступио дефинисању појма жртве.

Аутор је посебну пажњу посветио последицама геноцида, злочина против човечности и ратних злочина што представља предмет писања пете главе. Дакле, у петој глави он пише о последицама, и то о материјалној штети, физичким повредама, психолошким реакцијама, те социјалним и практичним последицама. Ова глава представља својеврсну увертуру за разраду теме којој аутор приступа у глави шест и у наредним главама.

У глави шест аутор говори о правима жртава и сведока у кривичном поступку, где поред појмовних одређења указује на одређене међународне стандарде и искуства (међународна и национална) на плану подршке и заштите жртава и сведока у кривичном поступку.

У глави седам говори о извештајима, препорукама и проценама стања заштите жртава и сведока у домаћем кривичноправном законодавству.

Разрада теме кулминира у глави девет где аутор указује на одређене недостатке у поступку заштите жртава и сведока. Наиме, говори се о расположивим мерама заштите, о проблему неспровођења детаљне истраге о наводним претњама жртвама и сведоцима, непримењивању мера заштите или њиховом неодговарајућем примењивању, непостојању подршке сведоцима у току главног претреса, кршењу права жртава и сведока због вишеструког давања исказа, те о пропуштању да се пружи адекватна надокнада и интегрална репарација жртвама насиља током рата.

На самом крају аутор је дао закључна разматрања и попис кориштене литературе са 266 референци, 69 правних извора и довољним бројем електронских извора.

VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Основни закључак истраживања је чињеница да жртви ратног злочина, злочина против човечности или геноцида није довољна само физичко-техничка заштита, није то само ни психолошка заштита, медицинска помоћ лекара, радно ангажовање, бесплатна возна карта, школовање детета, стамбено збрињавање породице и новчана надокнада. Није довољна ниједна од појединачно побројаних помоћи и заштита наведених у дисертацији, о којима аутор детаљно пише. Адекватна заштита ће бити само ако обухвати све побројано заједно, ако је систематска и свеобухватна, на једном месту, под једним законом, јер и тада ћемо моћи рећи само да је адекватна, а да ли ће бити довољна то знају само жртве и њихови наследници.

Уважавајући добијене резултате истраживања кандидат даје предлоге *de lege ferenda*.

Као први предлог кандидат истиче доношење наднационалног прописа који би регулисао права жртава на начин да омогући свим жртвама једнака права у поступку заштите, подршке и помоћи. Кривични закон је у свим земљама написан, и постоји да као такав својом формом на једном месту систематично и свеобухватно обради кривичну материју, међутим у КЗ БиХ не постоји посебан члан који се односи искључиво на заштиту жртава злочина против човечности и других добара заштићених међународним правом, па отуда и предлог за формирањем засебне главе кривичног закона која би регулисала предметну материју. Тако у првом реду кандидат истиче предлог за проширивањем и допуном КЗ БиХ, а с тим у вези и *lex specialis*, који би био јачи од закона који регулише само општа питања, неспоран у намери и оправдан у форми обзиром на осетљив заштитни објекат и потребу раздвајања заштите жртава злочина против човечности и др. добара заштићених међународним правом од заштите сведока. Приликом стварања обухватног законодавног оквира којим би се остварили стандарди заштите жртава прихватити релевантне међународне обавезе у овој области, те следити препоруке Државне стратегије за рад на предметима ратних злочина у БиХ из области подршке и заштите сведока/жртава.

Као други предлог кандидат наводи потребу формирања мреже канцеларија за подршку сведоцима/жртвама у целој држави, па и одређеног државног, чак регионалног или међународног тела које би на одговарајући начин пружало помоћ и подршку жртвама и сведоцима на једнообразан начин, примењујући наднационални пропис који би регулисао наведену област. Такође, с тим у вези, кандидат наводи да би било потребно да се приступи измени постојећих законских решења јер је недопустиво да жртве на један начин остварују своја права у Републици Српској, а за идентичну ствар, типа доказивања силовања у протеклом рату, у Феџерадицији Босне и Херцеговине на други начин, или да жртвама не припадају иста права у различитим ентитетима у Босни и Херцеговини што је тренутно случај.

Трећи предлог односи се на техничке и кадровске капацитете судова и тужилаштва. Наиме, показало се као потреба да се у сваком суду одреди посебна просторија за сведоке у којој се може пружати психолошка помоћ и тако избећи излагање сведока јавности. Затим ангажовање психолога у Тужилаштву БиХ, као и у свим кантоналним/окружним тужилаштвима и судовима у кривичним поступањима из области ратних злочина.

Такође, аутор наводи да би сви судови требали прилагодити зграде суда и суднице тако да се обезбеди спровођење одредби Закона о заштити сведока под претњом и угрожених сведока како би тужилац сведоку могао обезбедити заштиту у свим фазама истраге и процесуирања, али и након суђења. Поред наведеног, спровођење свеобухватне процене капацитета свих центара за социјални рад, који пружају социјалну и психолошку подршку жртвама/сведоцима у кривичним предметима током поступка, укључујући и време након окончања кривичног поступка, имајући у виду резултате спроведеног истраживања. Када су у питању капацитети окружних/кантоналних тужилаштва (у даљем тексту тужилаштва) за процесуирање предмета ратних злочина кандидат истиче да су они далеко слабији од капацитета Тужилаштва БиХ, па и у том смислу треба вршити одређене корекције у циљу, бар приближног, изједначавања капацитета свих судова.

Кандидат такође сматра да је оправдано размишљати о могућности формирања посебних установа или посебних одељења у оквиру постојећих казних установа у којима би

била смештена лица осуђена за кривична дела злочина против човечности и других добара заштићених међународним хуманитарним правом. И то би био један од додатних начина заштите жртава у погледу њиховог психичког стања по питању бојазни и размишљања о освети извршиоца.

VII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Анализа и тумачење резултата истраживања је јасна, студиозна и оригинална. Стручна и научна анализа обухвата све кључне аспекте од значаја за проблематику истраживања. Истраживање проблематике заштите жртава злочина против човечности карактерише потребан квалитет у садржинском и структурном смислу, али и у погледу стила и јасноће излагања. Спроведено емпиријско истраживање је у складу са свим методолошким захтевима, а оно се посебно одликује аутентичношћу, обухватношћу и апликативношћу.

VIII КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

1. Дисертација је у потпуности урађена по методологији, плану и садржају који је дат у пријави теме и који је одобрен у поступку оцене подобности кандидата и теме докторске дисертације.
2. Дисертација садржи све битне елементе предвиђене за овакву врсту радова.
3. Дисертација је оригиналан допринос науци по томе што предлози који су дати у самом закључном разматрању јесу нешто ново и дају одређене промене и нови квалитет у регулисању права жртава. Такође, овом темом се нико није бавио у новије време па је оригиналан допринос науци и по томе очигледан.
4. Разматрајући предметну дисертацију нису уочени значајни недостаци које би било потребно поменути у овом извештају или који би умањили њену вредност.

IX ПРЕДЛОГ:

Имајући у виду предмет и циљ докторске дисертације, значај и актуелност истраживања, негов обим и домет, као и методолошки приступ истраживању, њен хипотетички оквир и потврђеност хипотеза, као и научни допринос теорији и пракси, **Комисија** предлаже Наставно-научном већу Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду да прихвати извештај о позитивној оцени докторске дисертације кандидата **Мира Катића**, под насловом „**Заштита жртава злочина против човечности**“ и предложи Сенату Универзитета Привредна академија у Новом Саду да се исти усвоји и одобри јавна одбрана.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

- 1. Проф. др Александар Бошковић**
- 2. Др Зоран Стевановић**
- 3. Проф. др Зоран Павловић**

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.